

Twée koffie en een appelpunt

Olav Petri

Oktober 2019

Voor de prijs van twee koffie en een appelpunt werd ik de bezitter van een forse map met poststukken Nederland. Niemand op de verenigingsveiling bood, nou, voor een tientje laat ik een snuffelpartij niet ontglippen. Immers, er zit misschien avontuur in en ik had wel gezien dat alle poststukken voorzien waren van Wilhelmina zegels van het type Van Konijnenburg, zo heten ze geloof ik. Uitgegeven kort voor en later nog eens na de oorlog. Er zat een leuk stempel tussen, verder niks bijzonders. Ik verzamel het ook niet, maar leuk bezig zijn, daar gaat het om bij onze hobby.

Thuisgekomen eens gekeken of ik nog ergens wat had liggen uit die tijd, en ja hoor, er kwamen nog wat poststukken boven water. Mijn oude leermeester heeft me geleerd om in een situatie waarin je niet weet wat te doen, je de spullen op volgorde moet zetten. Dus ik begon bij 1939 en eindigde ergens in 1951. Tarieven lig ik niet wakker van, “Einzelfrankatur” dus slechts één postzegel en wel precies de zegel behorende bij een brief, bij tweede gewichtsklasse, buitenland, aangetekend, expressebrief enz, nee, daar sta ik niet voor op. Maar wel trokken de vlagstempels mijn aandacht, de leuzen links van de datum. Daar zat het avontuur deze keer!

Op 26 april 1940 is een brief naar Amerika gestuurd, per schip, geopend door de Britten die elke brief in de gaten hielden. Ook post tussen neutrale staten, wat eigenlijk niet mocht. Amerika en Nederland waren nog neutraal in april 1940. De Britten hadden gelijk, zo bleek achteraf, omdat via Nederlandse banken vanuit Amerika een soort cheques gestuurd werden naar Duitsland, cheques met foute bestemming.

Op 7 mei 1940 meldt de slogan: “VACANTIE in VREDIG VADERLAND”. Nou, nog 2 nachties slapen en de vrede is voorbij! De driemaal extra groot gedrukte hoofdletters V in het stempel verwijzen waarschijnlijk naar de VVV die wel bij de overheid om aandacht gevraagd zal hebben voor het toerisme in oorlogstijd, de mens doet er goed aan zo lang mogelijk gewoon door te leven.

Vervolgens zie je langzaam de tijden veranderen. In plaats van een leuze” Koopt Zomerzegels voor culturele en sociale zorg” verschijnt WHN Loterij 1943, UW KANS 1 OP 3. Hoeveel loten er verkocht zijn voor de Winterhulp Nederland?

Het bedrijfsleven gaat ook in oorlogstijd gewoon door, bloembollen worden nog naar Duitsland verzonden en niet om op te eten. Er is wel gebrek aan van alles, dus ik tref het vlagstempel aan met de tekst “helpt onze industrie aan grondstoffen, lever afval in”. Duurzaamheid en “groen” handelen avant la lettre.

In 1944 wordt het eng: FRONTZORG IS EEREPLICHT, STORT OP GIRO 106156. Dus voor “onze jongens” die aan Duitse zijde streden. Op echt gelopen poststukken met de “legioenzegels” zie je vaak dat de adressen zijn weggewerkt, een naam kan van een mogelijk

foute Nederlander geweest zijn, maar daar moeten we voorzichtig mee zijn, wie of wat, je weet het niet!

Bommen maken geen onderscheid tussen vriend of vijand. Slachtoffers vallen, er is grote schade. “Zand en water zijn bij brandbominslag de beste blusmiddelen” zegt een vlagstempel uit 1944.

In juli 1945 verschijnt de bevrijdingspostzegel, die grote staande leeuw. Ik las ergens dat die postzegel al tijdens de oorlog voorbereid was met als voorwendsel dat het om een zegel ging voor de tuberculosebestrijding. Een kleine aanpassing en klaar was de bevrijdingszegel, uitgevoerd in oranje uiteraard.

Met de Bevrijding komt een nieuwe stroom teksten: “NEDERLAND WERKT” met een bouwkraan en rokende fabrieksschoorsteen. De wederopbouw begint. Meteen ook gaan de gedachten uit naar het bezette koloniale rijk, men beseftte nog niet dat de kolonie in Azië verloren was: NEDERLAND HELPT INDIË, U NATUURLIJK OOK, GIRO enz.

Tot de Marshallhulp komt is het een land van kargheid en schaarste en dingen “op de bon” dus beperkt te verkrijgen. De PTT verkleint het formaat van de briefkaarten, papier is schaars. Intussen voert Nederland een koloniale oorlog in Indië met een legermacht van voor ons land ongekende omvang.

Een mooi moment breekt aan wanneer de Nieuw Amsterdam, jaren als troepentransportschip gebruikt, weer voor passagiers geschikt is gemaakt – u kunt zich nauwelijks voorstellen hoe men een passagiersschip vol militairen wist te stouwen! In 1947 meldt een vlagstempel trots: “SS NIEUW AMSTERDAM Rotterdam New- York, 29 oktober 1947 NAOORLOGSE REIS”. SS staat hier voor stoomschip.

Op een ansicht uit 1948 naar Hongarije zie ik de groene Esperanto ster staan, die taal mag weer gebruikt worden, Hitler moest er niets van hebben, een geheimtaal en nog door een professor met Joodse achtergrond bedacht.

Het jaar 1948 ziet de troonsafstand van koningin Wilhelmina en de inhuldiging van koningin Juliana. Voor de bevolking eindelijk eens iets feestelijks dat menigeen een goed gevoel gegeven heeft.

De naoorlogse post is aan censuur onderhevig. Duitsland en Oostenrijk worden niet vertrouwd, foute figuren kunnen overal zitten, geheime boodschappen kan men doorgeven.. Dus post naar en uit die landen wordt gecensureerd door de geallieerden. Zaken, het bedrijfsleven gaan door, je ziet brieven naar Amerika, ook luchtpost zit er bij, januari 1946, maar die zal ook eerder wel mogelijk geweest zijn.

Een vroegere luchtpostdatum vinden? Gewoon een zaak van poststukken bekijken, partijtjes kopen, leuk snuffelen, wat u niet nodig hebt is altijd weer door te geven of te ruilen met andere verzamelaars. Opruimen, doorgeven. Koffie en appeltaart zijn lekker en zijn ook snel op. Een map of doos enveloppen geeft heel lang plezier!

VACANTIE
in VREDIG
VADERLAND

